

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLAM
ENSTİTÜLERİ TALEBE
FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Cahid BALTACI

● YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ

İsmail L. ÇAKAN

BU SAYIDA

19 KASIM	İslâm MEDENİYETİ
HÜKÜMET PROGRAMLARI VE DİN EĞİTİMİ	İsmail LÜTFİ
MÜSLÜMAN TÜRK AYDI- NINA (Şiir)	Ali Ulvi KURUCU
RAMAZAN ORUCU	Ali ÖZEK
ARA YERDE (Şiir)	İsmail BAYRAM
İSLÂM'DA ZEKÂTIN ÖNEMİ	Yusuf KARADAVİ
GERÇEK MÂNASIYLA ORUÇ	Terc. Mehmed ERKAL
ÜNLÜ CELVETİ ŞEYHLERİ	Tayyar ALTIKULAÇ
İSLÂMİ TÜRK EDEBİYA- TINDA RAMAZAN İÇİN	H. Şinasi ÇORUH
SÖYLENMİŞ MISRALAR ...	Dr. Neclâ PEKOLCAY
BEKRİ MUSTAFA'nın İMAM- LIĞI (Şiir)	Dr. Cahid ÖNEY
RAMAZÂNİYE	Halil CAN
GUFRA N DEDE	İ. Ali TAYYAR
HASBİHAL	Doç. Dr. B. S. KÜTÜKOĞLU
AÇIŞ DERSİ	Mahir İZ
DERS VE İRŞAD	Y. Müh. Ömer KIRAZOĞLU
el-BEZDEVİ EBUL - YÜSR MUHAMMED	Dr. Y. Ziya KAVAKÇI
ÖZLENEN NAĞME (Şiir) ...	Mustafa MİYASOĞLU
MÜBÂREK RAMAZAN ÜZE- RİNE DÜŞÜNCELER	Sabri AKDENİZ
RAMAZAN (Şiir)	K. Edip KÜRKCÜOĞLU
İSLÂM TIBBINA TOPLU BAKIŞ	Hasan ÖZÖNDER
SUALLERE CEVAPLAR	Gazi MERT
VUSLATA VEDA (Şiir)	Murad ARSLAN
MUSAHİPZADE CELÂL VE AYNOROZ KADISI	Hilmi KURTULUŞ
YA MUHAMMED (Şiir)	Abdülkadir GÜLER
SİNEMA VE CEMİYET	Prof. İhsan KOLOĞLU
FİLM HİKÂYESİ YARIŞ- MASI	İslâm MEDENİYETİ
HABERLER	İslâm MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/2
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

SİRKECİ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: Mehmet KARAMAN
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : İmdat N. NURSAÇAN
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Orhan ÇETİN

TEKNİK KADRO

Sekreter : Erdoğan ATAK
Ressam : Gürbüz AZAK
Dizgi ve Baskı : F A T İ H M A T B A A S I — İSTANBUL
Yıl : 2 — Sayı : 16
Basıldığı tarih : 4/12/1968

ABONE

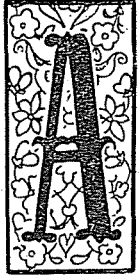
Yıllık : 12 sayı, 25 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 12,5 TL.
Öğrencilere: Yıllık 20 TL.
» 6 aylık 10 TL.
Yabancı memleketlere posta
ücreti ilâve edilir.

Bir sayısı: 250 Kuruş.

İLAN TARİFESİ

Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.
Tek renk: 2.000 TL.
İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.
Tek renk: 1.000 TL.
Renkli ilân sahifesi :
Tamamı : 1.200 TL.
1/2 : 750 TL.
1/4 : 400 TL.
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

sağı yukarı çok az farklarla bütün semavî dinlerin esash bir rükünü olma vasfını muhafaza etmiş olan oruç, islâm dininin esasları arasındaki mevkiini de almıştır. Diyebiliriz ki oruç, Hz. Âdem'den beri devam edip gelen bir ibadettir (2). Her devirde oruç üzerinde Cenâb-ı Hakkın bu derece ısrar edişindeki sebepler tahmin edemeyeceğimiz kadar ciddi olsa gerektir. Bunun kısaca izahı sadedinde olmak üzere Allah'ın Resûlünün şu beyanlarını zikredebiliriz: «Oruç, (oruçlu ile dünya hırsları ve cehennem azâbı arasına çekilen) bir perdedir (3).

Oruç, basit mânası ile sahur vaktinden iftar zamanına kadar yeme, içme ve cinsî mukârenette bulunma gibi şeyleri terk etmek, nefse hoş gelen bu nevi arzuları sabırla karşılamak şeklinde izah edilebilir. Fakat gerçek mânası ile oruç bu değildir. Hüccet-ül İslâm İmâm Gazâlî, «İhyâü'l-ülûm» adlı eserinde bu konuyu incelerken, orucu üç kısımda mütalâa ediyor. Şöyle ki:

1 — Avâmın orucu: Orucun bu nevi midenin ve nefsin arzularına karşı oruçlu bulunduğ müddetçe sabır etmekten ibarettir. Yememek, içmemek ve cinsî mukârenette bulunmamak suretiyle orucun böylesini edâ etmek mümkündür.

2 — Havâssın orucu: Orucun bu nevi ise; kulak, göz dil, el, ayak ve diğer âzaların Allah indinde mezzum olan şeylere elbirliği ile karşı koymaları, günahlardan uzak bulunmaları şeklinde mütalâa edilir.

3 — Havâssü'l-havâssın orucu: Kalbin, dünyevî olan bütün arzulara ve düşüncelere, Allah-tan gayri her şeye oruçlu bulunmasıdır. Orucun böylesini tutabilmek peygamberlerin, siddiklerin ve Allahın has kullarının başarabileceği bir iştir. Ama ikinci maddede zikredilen oruç, her mü'minin erişebilece-

Gerçek mânası ile ORUÇ

Tayyar ALTIKULAÇ

ORUÇLU OLDUĞU HALDE, YALANCILığA VE YALANLA İŞ YAPMAYA DEVAM EDEN KİMSE (İYİ BİLMELİDİR Kİ) ONUN YEME VE İÇMEYİ TERK ETMESİNE ALLAH'IN İHTİYACI YOKTUR. (1)

HZ. MUHAMMED (S.A.V.)

ği, başarabileceği, erişmeye ve başarmaya mecbur bulunduğu oruç nevidir ki altı önemli hususa riayet etmek suretiyle gerçekleştirilmesi mümkündür.

Birincisi: Gözü; çirkin ve mezzum olup, ferdin kalbini, Allah şuurundan meşgul edecek vasıfta bulunan şeylerden korumak ve böylece oruç ibadetine gözü de iştirak ettirmek.

İkincisi: Dilimizi yalandan, gıybet, koğuculuk... gibi şeylerden ve Allahı zikirden meşgul edecek bilumum lüzumsuz sözlerden muhafaza etmek. Buna dil orucu diyebiliriz. Yazımızın başında naklettiğimiz hadîs-i şerifi burada tekrar hatırlamak yerinde olacaktır:

«Oruçlu olduğu halde yalana ve yalanla iş yapmaya devam eden kimse iyi bilmelidir ki onun, yeme ve içmeyi terk etmesine Allah'ın ihtiyacı yoktur.»

Üçüncüsü: Kulağımızı kötü olan şeylere tıkamak; dedikodu, gıybet ve yalan gibi Allah'ın yerdiği konuşma ve görüş-

melerden kaçınmak. Bu tarzda beyanları dinleyip sükût ile karşılamak, islâmda şiddetle yasak edilmiş ve Kur'anı Kerimde hakikatten uzak tarzda vuku bulan konuşmaları sükût ile karşılayanlara:

«O takdirde şüphesiz ki siz de onlardan olursunuz (4). buyurulmuştur. Allahın Resûlü de bu konuda: «Gıybet eden ve onu sükût ile dinleyen mes'uliyette müsavidirler (5) buyurmak suretiyle işin nezâketini belirtmiştir.

(1) el-Buhârî, Muhammed b. İsmail, el-Camiu's-sahih (Sahihu'l-Buhârî, c. I - VIII), İstanbul, 1315, II, 228.

(2) Bakınız: Mansur Ali Nasıf, et-Tâc el-câmiu li'l-usûl fi ehâdisi'r - Resûl (c. I-V), Mısır, 1381-1382/1961-1962, II, 58, 59.

(3) Aynı eser, II, 46.

(4) en-Nisâ, 140.

(5) Gazâlî, İhyau ulumi'd-din (c. I-XVI), Kahire, 1356 - 1357, III, 39.

Dördüncüsü: El, ayak... gibi vücudun diğer organlarını gerde kullanmamak suretiyle oruca iştirak ettirmektir. Hz. Muhammed (S.A.), müslümanın tarifi diyebileceğimiz bir hadîsinde: «Müslüman, dilinden ve elinden diğer müslümanların emin bulunduğu kimsedir (6), buyurarak el ve dille diğer müslümanları rahatsız etmenin değil oruçla, müslümanlıkla dahi telifinin imkânsızlığına işaret etmiştir.

Beşincisi: İftar vakti gelince, gündüzün tutulan orucu mânasız hale getirircesine mideleri tika - basa doldurmak. Lüzumundan fazla miktarda yeme ve içmeye düşkünlük göstermek suretiyle orucun ruhlr üzerinde meydana getireceği arıtıcı ve olgunlaştırıcı tesire mâni olmamak.

Altıncısı: Bu şartlar ve esaslar muvacehesinde iftara erişen bir mü'minin iftardan sonra da kalben Allah şuurunu devam ettirmesi, o günkü ibadetini korku ve ümit arasında muhasebe etmesi. Yani orucunu iftarla sonuçlandırın bir mü'min, ne ibadetlerimi tam bir şekilde edâ ettim tarzında bir emniyet ve gurur duyacak ve ne de Allahın memnun ve razı olup olmayacağı hususunda ümitsizliğe düşecektir (7).

Görülüyor ki oruç zannedildiği kadar basit esaslar üzerine vaz edilmiş bir ibadet değildir. Hele onu yalnız açlık ve susuzluğa tahammül, şehvî arzulara karşı feragattan ibaret telâkki etmek çok yanlıştır.

Ancak şu önemli noktayı da belirtmek zorundayız ki: Yukarıda işaret edilen hususlara riayet etmeyen veya bir kısmına riayet edip diğer bazalarına karşı gafflet gösteren kimselerin tuttıkları oruçların oruç olmayacağı ve binaenaleyh boşu boşuna kendilerini aç susuz bırakmamaları, orucun böylesini terketmeleri lâzım geleceği tarzında bir görüş ve iddia bahis konusu değildir. Hata ve eksiklerine rağmen ibadetlere devam esastır. Mü-

him olan, gün be gün bu hatalara son verme şuru içinde bulunabilmektir. Meselâ: Bir şahsın derhal mahir bir ressam olması mümkün değildir. Onu ressam yapan bir takım ön çalışma ve tecrübeleridir. Binaenaleyh ideal mânada olmasa bile hatalarına vedâ azmi ile Allaha yönelen bir mü'min de, lüzumlu ibadet egzersizleri yapa yapa Allahın memnun

kalacağı bir olgunluğa yükselecek ve gerçek bir mü'min olmanın hazzını tadabilecektir.

(6) Sahihu'l - Buhârî, I, 8; Muslim b. el-Haccac el-Kuşeyrî, el-Camin's-sahih (Sahihu Muslim, c. I - VIII), İstanbul, 1329-1333, I, 48.

(7) Bakınız : İhyâu ulumi'd-din, III, 38 - 41.

ÖLMEZ MISRALAR

Adam adamdır eğer olmaz ise bir pulu
Eşek yine eşektir atlastan olsa çulu

**

Mazluma zâlim eyler iken zulmü gadr ü âl
Kârında âsim olduğunu eylemez hayâl!
(Ziya Paşa)

**

Zalimleri adlin ne zaman hâk edecektir
Mazlumların çıkmadadır göklere âhı!..
(Ziya Paşa)

**

Söylemem derdimi hemderdim olan âh'a
bile

Belki sinemdeki şu nâle-i cangâha bile
Kendi bî-şüphe bilir râz-ı derûnun yoksa
Ehl-i dil söyleyemez derdini Allaha bile
(Hızır Ağa Zâde Said)

**

Etme bihûde felekten sekvâ
Hoşça hazmet yediğin darbeleri
Eskidir, hiç değişmez bu usûl
Eşek oldun mu vururlar semeri
(Ferit kam)

● (Ölmez Misralar'dan)